

Senter for yrkesfag
og opplæring i arbeidslivet

Tradisjonshåndverk

Vest-Agder museet

Tangen videregående skole

2022-2024

KRISTIANSAND, 2025

RAPPORT

NORUNN EFTESTØL GRØDELAND

MARTINE STAVRUM SALATER

“For å kunne ta vare på bygningsarven må vi forstå. Vi må ha kunnskap, vi må skjønne hvordan husene er bygget, hvordan materialene fungerer, hvordan løsningen er tenkt, hva som faktisk virker. Først da kan vi vedlikeholde og reparere den slik at de varer og slik at kulturarven ivaretas.”

Olav H Fjeldheim. Generalsekretær i Fortidsminneforeningen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	<i>Vest-Agder museets rolle og interesse for prosjektet</i>	5
1.2	<i>Tangen videregående skoles interesse for prosjektet</i>	5
1.3	<i>SYAs rolle og interesse for prosjektet</i>	5
2	Undersøkelsene	6
2.1	<i>Bedrifter</i>	6
2.1.1	<i>Kompetanse innen tradisjonshåndverk og restaureringsarbeid</i>	6
2.1.2	<i>Tiltak for engasjement i ROT-markedet</i>	7
2.2	<i>Lærere og avdelingsledere</i>	8
2.2.1	<i>Kompetanse</i>	8
2.2.2	<i>Opplæring</i>	9
3	Erfaringer fra museets samarbeid med Tangen videregående skole	10
3.1	<i>Elevenes erfaring med kurset</i>	11
4	Avslutning/veien videre	12
	Litteratur	13

1 Innledning

Tradisjonshåndverk spiller en viktig rolle i bevaringen av vår kulturarv og som en sentral del av det grønne skiftet. Gjenbruk og vedlikehold av eksisterende bygninger, fremfor rivning, er avgjørende i en sirkulær økonomi, og denne tilnærmingen krever spesialisert kunnskap og ferdigheter. Derfor vil rekruttering til denne sektoren være av stor betydning. Samtidig står rekruttering til tradisjonshåndverk overfor betydelige utfordringer, både når det gjelder å tiltrekke elever og håndverkere til faget, og å sikre at den nødvendige kompetansen er tilgjengelig i utdannings- og arbeidslivssektoren.

For å møte dette behovet har Vest-Agder museet, Senter for yrkesfag og opplæring i arbeidslivet (SYA) ved Universitetet i Agder og Tangen videregående skole etablert et samarbeid om prosjektet: "Tradisjonshåndverkprosjektet". Prosjektet belyser muligheten for samarbeid mellom museer, skoler og fylkeskommunen/nasjonale institusjoner for å møte utfordringer knyttet til mangel på ressurser og kompetanse innen bærekraft, tradisjonshåndverk og antikvarisk vedlikehold.

Prosjektet kan også fungere som en døråpner til tradisjonshåndverk og inspirere elever til å se denne spesialiseringen som en fremtidig faglig retning. Museet bidrar her som en faglig ressurs for å styrke opplæringen i tradisjonshåndverk og bærekraft for yrkesfagelever i form av et praktisk kurs, kalt «Historisk tømring for byggfagelever». Erfaringer fra kurset blir presentert i kapittel 3.

Kompetanseutvikling innen tradisjonshåndverk er avgjørende for å sikre at både håndverkere og bedrifter står rustet til å ivareta vår kulturarv, og møte fremtidens krav om en bærekraftig og sirkulær byggenæring. Agder-regionens kompetanse innen tradisjonshåndverk fremstår lite dokumentert. Av den grunn var en del av "Tradisjonshåndverkprosjektet" å forsøke å få oversikt over kompetanse i regionen.

For å kartlegge kompetansen, ble det gjennomført to spørreundersøkelser. En undersøkelse ble besvart av bedrifter og en besvart av lærere og avdelingsledere på vg2 tømmerfag i regionen. Dette blir presentert i kapittel 2.

Samtidig med prosjektarbeidet har det også startet flere prosesser innen bygningsvern og tradisjonshåndverk nasjonalt. Temaet har fått økt oppmerksomhet i en rekke offentlige strategier, meldinger og rapporter de siste årene (Kulturrådet, 2020, s.40; Riksantikvaren, 2021; Riksantikvaren, 2022, s. 12). Blant annet jobber Riksantikvaren i disse dager med å ferdigstille en håndverksstrategi med bakgrunn i kirkeløftet (Riksantikvaren, 2024a). Strategien skal være et verktøy for Riksantikvaren og kulturmiljøforvaltningen i arbeidet med å øke kompetanse og kapasitet innen relevante håndverk.

Videre vil de ulike partene i prosjektet bli presentert. I kapittel 2 vil prosjektets spørreundersøkelser bli gjennomgått, først undersøkelsen besvart av bedrifter, deretter undersøkelse svart av ansatte ved videregående skoler. I kapittel 3 vil museets samarbeid med Tangen videregående skole bli kort presentert, inkludert svarene fra spørreundersøkelsen besvart av elevene.

1.1 Vest-Agder museets rolle og interesse for prosjektet

Vest-Agder museet er et konsolidert, kulturhistorisk museum, eid av de 10 kommunene i tidligere Vest-Agder fylke samt Agder fylkeskommune. Museet har 58 ansatte fordelt på 11 besøksmål, fra Vennesla og Kristiansand i øst til Flekkefjord i vest. Felles administrasjon og fagseksjon er lokalisert til Odderøya i Kristiansand. Vest-Agder museets visjon «Sammen skal vi flytte grenser» innebærer at vi ønsker at museet skal være et nyskapende museum i bevegelse og utvikling. Museet har stor bredde i sine aktiviteter, tilbud til publikum og arbeider aktivt på alle områder innen moderne museumsdrift. Bygningsvern er ett av fire faglige satsningsområder i Vest-Agder museet. Vest-Agder museet har en bygningsmasse på 102 antikvariske bygninger. Bygningene er fra ca. 1580 og opp til andre verdenskrig. De fleste er tilknyttet friluftsmuseet ved Kristiansand museum, ved de fleste av museets avdelinger er det verneverdige bygg. Vest-Agder museet har i de siste årene jobbet aktivt inn mot byggfag i for opplæring og formidling, for å bidra til økt rekruttering til tradisjonshåndverket på sikt.

Vegard Svarstad er tømrer og ansatt som museumshåndverker i Vest-Agder museet IKS. Han jobber på friluftsmuseet i Kristiansand både administrativt, praktisk med bygningsvern og kurs. Han er tilleggsutdannet i bygningsvern på Fagskolen Innlandet.

1.2 Tangen videregående skoles interesse for prosjektet

Tangen videregående skole er en kombinert skole (studiespesialisering og yrkesfag) og har til sammen ca. 1300 elever og 200 ansatte. Skolen ligger sentralt i Kristiansand, og tilbyr blant annet bygg- og anleggsfag.

Prosjektet har vært av stor verdi for både elever, lærere og fagarbeidere i tømrerfaget på Tangen videregående skole. Skolen mangler kompetanse i tradisjonshåndverk og har hatt stor nytte av samarbeidsprosjektet "*tradisjonshåndverk*".

Årlig har 60 elever, 4 lærere og 2 fagarbeidere i tømrerfaget fått opplæring i tradisjonshåndverk fra spesialister knyttet til Vest-Agder museet. Kunnskaper om byggeteknikker, materialer og verktøyhåndtering formidlet av spesialister har gitt skolen en kompetanse vi ikke ville hatt ellers. Det har også vært av stor verdi at opplæringen har foregått i egne lokaler på Vest-Agder museet.

Undervisningsopplegget fra Vest-Agder museet har vært godt forberedt og godt strukturert, og svært relevant mht. læreplan og kompetansemål i tømrerfaget. Tilbakemeldingen fra våre deltakere, både elevene, lærerne og fagarbeiderne har vært svært gode.

1.3 SYAs rolle og interesse for prosjektet

Senter for yrkesfag og opplæring i arbeidslivet (SYA) er et senter tilknyttet institutt for pedagogikk ved UiA. Som en del av regjeringens satsing på yrkesfag ble Senter for yrkesfag og opplæring i arbeidslivet etablert ved Universitetet i Agder. Senteret skal drive videreutvikling av yrkesopplæringen i skole og arbeidsliv, i samarbeid med fylket. Senteret vil gi faglig og økonomisk støtte til utprøving av nye metoder, læremidler, undervisningsopplegg og vurderingsformer og følge opp aktiviteter i forskningsgruppen tilknyttet senteret.

SYAs rolle og ansvar i prosjektet innebar å drive kartlegging og følgeforskning, i form av spørreundersøkelser. Tradisjonshåndverk var en tematikk SYA ikke hadde mye kjennskap til. Det

var derfor interessant for oss å samarbeide med Vest-Agder museet og Tangen vgs. For SYA er det viktig å løfte frem og synliggjøre behovet for tradisjonshåndverk, både i videregående opplæring og arbeidslivet.

Fra SYA var Martine S. Salater og Norunn E. Grødeland bidragsyttere i prosjektet. Martine ledet prosjektet gjennom hele perioden, og hadde ansvar for følgeforskning og skriving av rapporten. Norunns rolle var å bistå følgeforskningen, analysere og bearbeide innhentet data, samt å skrive rapporten. Følgeforskningen innebar å utvikle spørreskjemaene i samarbeid med Vest-Agder museet og ansatte ved Tangen vgs.

2 Undersøkelsene

For å kartlegge Agder-regionens kompetanse innen tradisjonshåndverk, ble det gjennomført to spørreundersøkelser. En undersøkelse ble besvart av bedrifter og en besvart av lærere og avdelingsledere på vg2 tømrerfag i regionen. Spørreundersøkelsene var digitale, og ble sendt ut via e-post. Undersøkelsene inneholdt spørsmål med faste svarkategorier (likert-skala).

2.1 Bedrifter

Hensikten med å sende ut spørreundersøkelsen til bedrifter var å kartlegge hva slags marked og kompetanse som finnes i byggebransjen på Agder innen tradisjonshåndverk. 58 informanter fra bedrifter lokalisert langs kysten av Agder besvarte undersøkelsen. Opp mot 50% av informantene arbeider i mindre håndverksbedrifter (1-5 ansatte), og 30% av informantene arbeider i mellomstore håndverksbedrifter (5-20 ansatte). For å kartlegge kompetanse innen tradisjonshåndverk, var det relevant å kartlegge bedriftenes erfaring. Samt at undersøkelse ble distribuert til bedrifter som driver med tradisjonshåndverk og ROT-markedet (rehabiliterings-, ombyggings- og tilbygg markedet). Over 75% av informantene har lang erfaring i bransjen (20+år). Nesten 1 av 5 bedrifter får over 80% av omsetningen sin fra ROT-markedet.

Det var også relevant å kartlegge hvor mange av bedriftene som har lærlinger, for å sikre rekruttering til tradisjonshåndverk. Det er hovedsakelig de mellomstore bedriftene som har lærlinger, hvor noen også har flere lærlinger per bedrift. 13 av 14 mellomstore bedrifter har lærlinger til sammenligning til 4 av 18 i de små håndverksbedriftene.

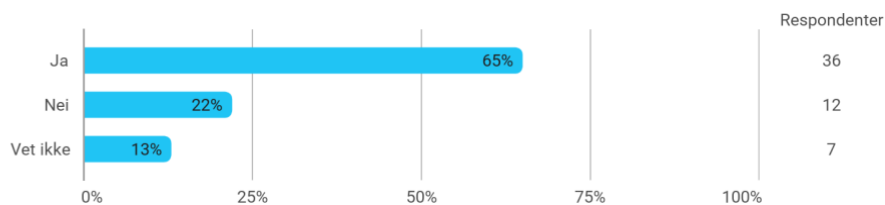
Analysen viser at det var to tematikker som var fremtredende. Dette var kompetanse innen tradisjonshåndverk og restaureringsarbeid og tiltak for engasjement i ROT-markedet.

2.1.1 Kompetanse innen tradisjonshåndverk og restaureringsarbeid

Riksantikvaren stiller krav til håndverkere som skal jobbe med fredet bygninger og kirker, håndverkeren skal ha fagskole eller studiepoeng innen praktisk bygningsvern eller dokumentere tilsvarende realkompetanse (Riksantikvaren, 2024b). En del av undersøkelsen omhandlet kompetanse innen tradisjonshåndverk. Analysen viser at 65% av informantene har formell kompetanse for å kunne arbeide på fredet/vernet bygningsmasse. Samtidig har 89% av informantene uformell kompetanse på feltet. Analysen viser videre at over halvparten har fagskoleutdanning (54%), og opp mot halvparten har annet type kurs. Det kommer også frem at

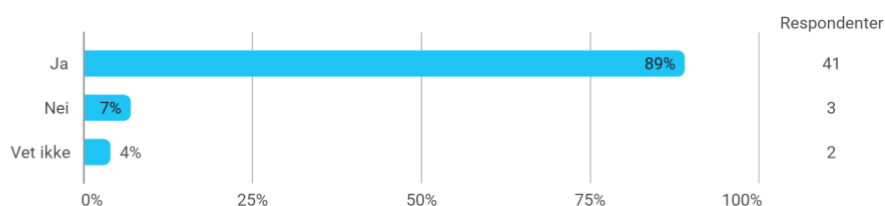
85% av mellomstore bedriftene har deltatt på kurs til sammenligning til 68% av de små bedriftene har deltatt på kurs.

Innehar din bedrift kompetansen for å kunne arbeide på fredet/vernet bygningsmasse? - Formell

Figur 1: hentet fra spørreundersøkelse besvart av bedrifter

Innehar din bedrift kompetansen for å kunne arbeide på fredet/vernet bygningsmasse? - Uformell

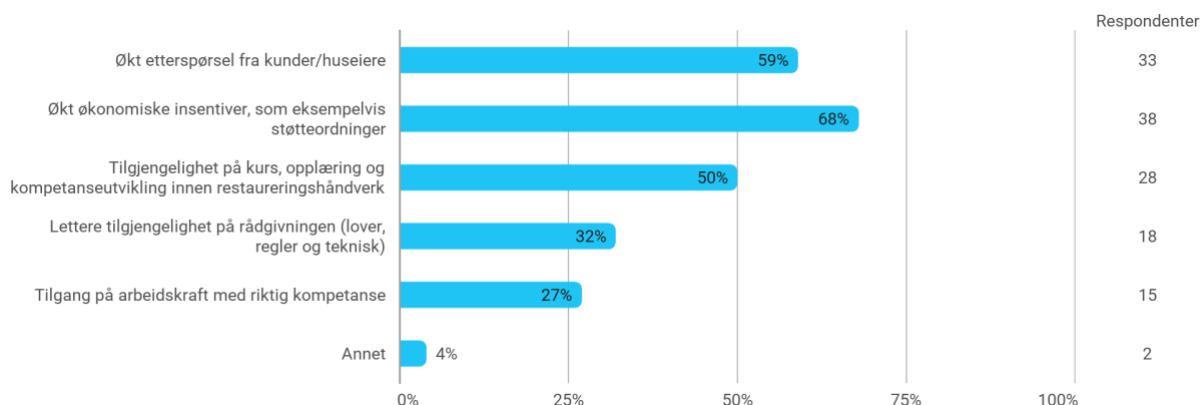
Figur 2: hentet fra spørreundersøkelse besvart av bedrifter

2.1.2 Tiltak for engasjement i ROT-markedet

Gjennom å kartlegge utløsende faktorer for at bedriftene vil øke engasjement i ROT-markedet kom det frem at opp mot 70% av informantene vektlegger økt økonomisk insentiv, som støtteordninger, er mest effektivt for å få flere bedrifter/håndverkere til å engasjere seg i restaureringsmarkedet. I tillegg mener opp mot 60% at en økt etterspørsel fra kunder vil føre til at bedrifter engasjerer seg eller prioriterer restaureringsarbeid.

Derne er det kun 27% av bedriftene som mener tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse er et effektivt tiltak. Hele 50% av informantene mener at tilgangen på kurs og videreutdanning, er et effektivt tiltak.

Hvilke av følgende tiltak mener du kan være mest effektiv for å få flere bedrifter/håndverkere til å engasjere seg i restaureringsmarkedet? (Vennligst velg de tiltakene du mener er relevante)

Figur 3: hentet fra spørreundersøkelse besvart av bedrifter

2.2 Lærere og avdelingsledere

Bakgrunnen med å sende undersøkelsen til lærere og avdelingsledere på vg2 tømrerfag, var å kartlegge kompetanse innen tradisjonshåndverk i videregående skoler på Agder. Det var Vest-Agder museet, Tangen vgs. og SYA som var ansvarlig for undersøkelsen, og undersøkelsen tok utgangspunkt i gjeldende læreplan, Kunnskapsløftet 2020.

Lærere og avdelingsledere ved 6 av 11 skoler på Agder som tilbyr vg2 tømrerfag har besvart undersøkelsen. 75 % av informantene var lærere. De ulike skolene på Agder har ulik innretning, lokasjon, størrelse og antageligvis også ulik kompetanse innen tradisjonshåndverk.

Analysen viser at følgende kategorier var fremtredende: kompetanse, opplæring og ulike tiltak for å heve kompetansen innen tradisjonshåndverk.

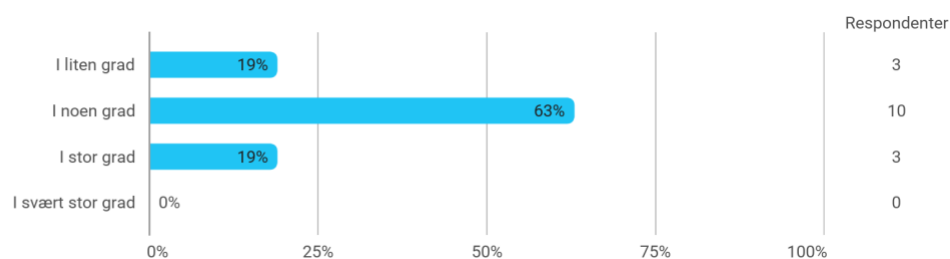
2.2.1 Kompetanse

Det ble gjort en kartlegging av hvordan lærere og avdelingsledere oppfatter deres kompetanse innen tradisjonshåndverk.

Analysen viser at i overkant av 80% av avdelingen har kompetanse om tradisjonshåndverk i liten grad og i noen grad. Analysen viser at 19% mener at avdelingen har kompetanse om tradisjonshåndverk i stor grad. Ingen av informantene svarer at avdelingen har kompetansen om tradisjonshåndverk i svært stor grad.

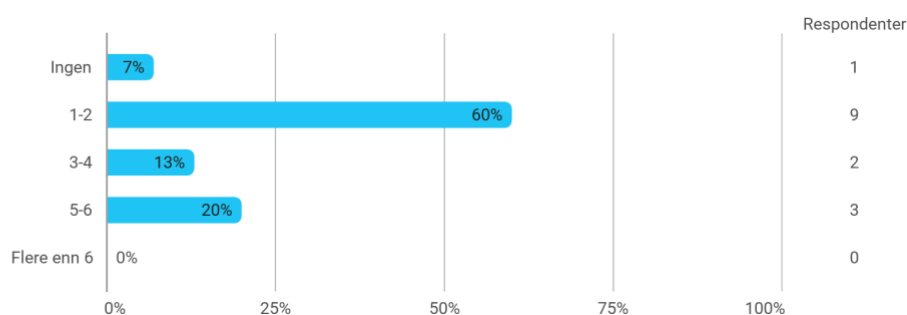
Dette kan tyde på at flertallet av informantene fra de ulike skolene mener at det ikke var tilstrekkelig med kompetanse innad i kollegiet når undersøkelsen ble besvart. Men det finnes også skoler i fylket som mener at de har dekkende kompetanse innad i kollegiet.

I hvor stor grad har avdelingen kompetanse om bygningsvern?

Figur nr 4: hentet fra spørreundersøkelse besvart av skoler

Hvor mange av lærerne på avdelingen har kompetanse om bygningsvern?

Figur nr 5: hentet fra spørreundersøkelse besvart av skoler

Det ble stilt spørsmål om hvordan informantene opplever prioritering av kompetansen innen tradisjonshåndverk på skolen, og også av lærebedrifter. Her kommer det frem i svarene at det i stor grad oppleves at kompetansen innen tradisjonshåndverk prioriteres lite av ledelsen.

Samtidig oppleves interessen for tradisjonshåndverk i opplæring blant kollegaer i noen grad større. Dette kan henge sammen med at skolene opplever at bedriftene ikke forventer at elevene har kunnskap om tradisjonshåndverk før læretid. 67% av informantene opplever i liten grad at lærebedriftene forventer at elevene/lærlingene har kunnskap om tradisjonshåndverk. Videre svarte informantene at det er et større behov for kompetanse innen tradisjonshåndverk i lærebedriftene, enn det de tilbyr gjennom opplæringen.

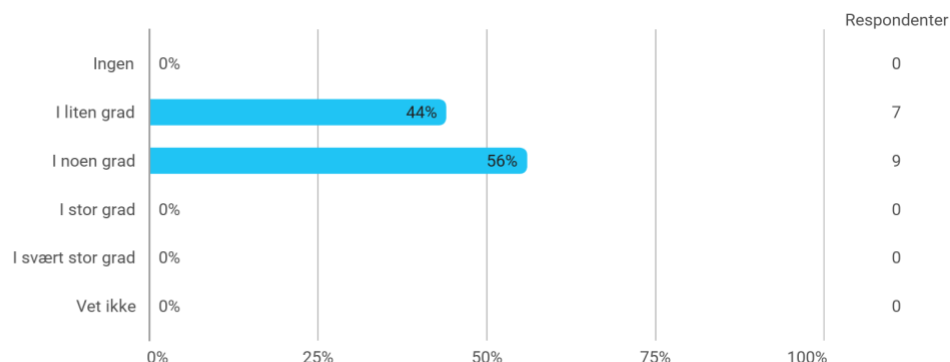
Analysen fra undersøkelsen besvart av lærere og avdelingslederes samsvarer med det bedriftene peker på når det kommer til tilgjengelighet. Hele 73% av informantene fra skolen svarer at det mest effektive tiltaket er tilgjengelighet på kurs/kompetanseutvikling. I tillegg vektlegger skolene i større grad at tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse er viktig.

2.2.2 Opplæring

For å videre kartlegge kompetanse var det også relevant å spørre om hvordan dagens opplæring innen tradisjonshåndverk gjennomføres og prioriteres av informantene fra skolene. Samtlige av informantene svarer at elevene får i liten eller i noen grad opplæring om tradisjonshåndverk. Undersøkelsen fikk ikke dokumentert kvalitet eller mengden av opplæringen i tradisjonshåndverk. Dermed kan det stilles spørsmål til hva informantene la i kategoriene "i

liten grad” og “i noen grad”. Det kan for eksempel være en fagdag eller en mindre periode av skoleåret.

I hvor stor grad får elevene opplæringen om bygningsvern?

Figur nr 6: hentet fra spørreundersøkelse besvart av skoler

Videre ble det kartlagt konkret hvilke temaer innen tradisjonshåndverk elevene får undervisning i. Blant annet; om elevene får opplæring i trekonstruksjoner fra før 1960, vedlikehold av verktøy, tradisjonell materialkunnskap, bruk og vedlikehold av tradisjonelle håndverktøy, utføre restaureringsarbeid, ENØK-tiltak på bygg før 1960. Ut ifra analysen ser vi at det er en tendens til at informantene svarer at de i noen grad underviser elevene i samtlige av temaene.

Analysen viser at det kan være en tendens til at lærerne svarer at egen kompetanse i de ulike temaene er høyere, til sammenligning i hvor stor grad de svarer at elevene får opplæring i de ulike temaene. Altså kan det tyde på at lærerne opplever at de har god kompetanse til å undervise i temaene, men at det av ulike grunner ikke blir prioritert inn i opplæringen.

3 Erfaringer fra museets samarbeid med Tangen videregående skole

Vest-Agder museet, v/ Vegard Svarstad startet i 2017 et samarbeid med Tangen videregående skole, som gjennom årene har utviklet seg. Samarbeidet har hatt som mål å gi yrkesfagelever en innføring i tradisjonell tømring, med tradisjonshåndverk som en kjernekompetanse. Dette ble gjort gjennom kurset «Historisk tømring for byggfagelever», der museet etablerte et tilbud til den videregående skolen. Museet spiller på den måten en viktig rolle som faglig aktør.

Vegard Svarstad sammen med Trond Oalann v/Hardanger og Voss museum, og Ivar Jørstad v/Buskerud Bygningsvernsenter har utarbeidet en faglig og pedagogisk modell for opplæring i tradisjonell husbygging, basert på gjeldende læreplan for vg2 tømrer (01.08.21). Dette la grunnlaget for kurset «Historisk tømring for byggfagelever».

Erfaringene fra samarbeidet viser hvordan tradisjonshåndverk kan formidles på en måte som både styrker elevenes kompetanse og bidrar til rekruttering til håndverksfagene. Gjennom prosjektet har elevene fått tilegnet seg både praktiske ferdigheter, forståelse for tradisjonshåndverkets betydning i det grønne skiftet og bevaringen av kulturarven. En av målsetningene var å vise til flere muligheter innenfor fagfeltet, ved å lære historiske byggemåter og arbeidsteknikker. En styrking av de grunnleggende ferdighetene i bruk av håndverktøy og tradisjonelle materialer vil også være svært nyttig læring, som forberedelser til den moderne byggebransjen. Samtidig har samarbeidet styrket relasjonen mellom utdanning, kulturarvsinstitusjoner og fagmiljøer.

Selv om prosjektet har hatt flere positive resultater, har det også avdekket utfordringer knyttet til ressursbruk og tidsrammer innenfor både skolens og museets nåværende rammeverk. Dette peker på behovet for ytterligere oppfølging og en mer langsiktig struktur for å sikre at interessen for tradisjonshåndverk vedvarer blant elevene.

Erfaringene viser at denne typen samarbeid kan ha stor verdi både for elever, lærere og for fremtidens byggenæring. Det skaper en unik kobling mellom utdanning og kulturarv, samtidig som det styrker bærekraftig kompetanse. Dette legger et godt grunnlag for videre utvikling av lignende kurs og samarbeid i regionen og på nasjonalt nivå.

3.1 Elevenes erfaring med kurset

Elevene gjennomførte opplæring og praksis innen tradisjonshåndverk på Vest-Agder museet. Kurset ble gjennomført i to omganger, med to klasser. I den forbindelse var museet og SYA interessert i elevens forventninger og erfaringer med kurset. Elevene som deltok på kurset besvarte anonyme spørreundersøkelser. Totalt 44 elever besvarte undersøkelsen.

Elevene besvarte to korte spørreundersøkelser, en før kurset startet og en etterpå. Hensikten med at elevene besvarte en undersøkelse før kurset var å kartlegge ulike forventninger, blant annet om de opplevde seg motivert for kurset, om de gledet seg og om de hadde kjennskap til tradisjonshåndverk. Siste spørreundersøkelse ble gjennomført for å kartlegge elevenes opplevelse, hva de hadde lært av kurset, samt om forventningene samsvarte eller endret seg.

Analysen av første undersøkelse viser at ca. halvparten av elevene er positive, de både gleder seg og er motiverte. På spørsmål om interesse og kjennskap til tradisjonshåndverk svarer elevene at interessen er noe lavere enn motivasjonen, samt at de ikke har noe særlig kjennskap. Dette vises også i at 35 av 44 svarte at de ikke hadde kjennskap til utdanningsmulighetene innenfor tradisjonshåndverk. 90% av elevene trodde på forhånd at de kom til å lære noe nytt, og over 50% av elevene mente at tematikken virket spennende og at dagene kommer til å bli nyttige.

I analysen av siste spørreundersøkelse kom det fram at 60% av elevene opplevde oppgavene som interessante, og 88% opplevde å mestre oppgavene. Samtidig svarer 70% at de opplever oppgavene som i noen grad utfordrende, og 27% opplever i stor grad oppgavene som utfordrende. Dette kan ses i sammenheng med at hele 82% svarer at de i stor grad har lært noe nytt. Totalt sett viser dette at elevene både har lært, blitt utfordret og opplevd mestring.

På kurset deltok både lærere og fagarbeidere, i tillegg til de ansatte fra museet som holdt kurset. Elevene hadde derfor mulighet til å få god oppfølging underveis, det var dermed interessant å spørre om elevene opplevde å jobbe selvstendig og hvor tilgjengelige de opplevde at

instruktørene og lærerne var. Det var også et mål at elevene skulle jobbe selvstendig, som bekreftes ved at 85% av elevene opplevde det.

Hensikten med kurset var blant annet at elevene skulle få erfaring og forståelse for hvilke egenskaper ulik materiell har, samt vedlikehold av verktøy som brukes i tradisjonshåndverk. Her svarer de fleste at de opplever å ha en økt forståelse for materialeegenskaper og vedlikehold av verktøy. Over halvparten svarte at de etter kurset har økt forståelse for arbeidsmetoder i tradisjonshåndverk.

Elevene fikk også spørsmål om de synes tradisjonshåndverk er spennende, her svarer halvparten at de synes det er spennende, og interessant å lære å bruke «gammeldags» verktøy. Det var noe mer varierende tilbakemelding på relevansen av måten å jobbe på i kurset. 35% opplevde det relevant, opp mot 50% synes det i mindre grad er relevant. Det kan stilles spørsmål til hvordan elevene opplever relevans. Det kan være at elevene ikke ser for seg læretid og jobb innen tradisjonshåndverk. Dette med tanke på at elevene tidligere i undersøkelsen har svart at de opplever økt interesse og mestring innen tradisjonshåndverk etter at de fikk gjennomføre kurset på museet. Samt at 82% svarer at de har lært noe nytt.

4 Avslutning/veien videre

Tradisjonshåndverk er avgjørende for å bevare vår kulturarv og spiller en viktig rolle i det grønne skiftet. Derfor er rekruttering til denne sektoren av stor betydning. Samtidig møter rekruttering til tradisjonshåndverk betydelige utfordringer, både når det gjelder å tiltrekke elever og håndverkere til faget, og å sikre at nødvendig kompetanse er tilgjengelig i utdannings- og arbeidslivssektoren.

Målet med rapporten var å samle undersøkelsene som ble gjennomført i prosjektet. Prosjektet har bidratt med å gi yrkesfagelever erfaring med tradisjonshåndverk, og kartlegge kompetanse innen dette fagfeltet blant bedrifter og skoler i Agder-regionen.

Med bakgrunn i undersøkelsene og elevenes erfaringer med kurs, ser vi et behov for å vie opplæring innen tradisjonshåndverk mer oppmerksomhet og arbeide mer systematisk med tematikken både i skoleverket og i bransjen for å imøtekomme fremtidens behov. Dette er utfordrende med rammen innen dagens videregående opplæring, og her kan Vest-Agder museet fungere som en ressurs og samarbeidspartner innenfor håndverk og immateriell kunnskap. En av hensiktene med rapporten har derfor vært å løfte frem samarbeidet Tangen vgs. og museet har hatt, i håp om å inspirere andre skoler og instanser til å samarbeide med lignende kurs. En fordel vil her være en felles utvikling av undervisningsopplegg, der museet og skolene deler fordeling av ansvaret. Med en satsing på langsiktig utvikling for å integrere temaer som bærekraft og tradisjonshåndverk i skolens undervisning. Samtidig er det en fordel om det blir etablert faste ordninger og varige strukturer, noe som fordrer et tett samarbeid med fylkeskommunen.

Litteratur

Kulturrådet. (2020). *Museene kulturhistoriske bygningssamlinger*. (978-82-8105-151-5). Kulturdirektoratet. <https://kulturdirektoratet.no/web/guest/vis-publikasjon/-/museene-kulturhistoriske-bygningssamlinger>

Riksantikvaren. (2021). *Riksantikvarens klimastrategi for kulturmiljøforvaltning: 2021–2030*. https://digitalt.ra.no/content/uploads/2021/08/RA_Klimastrategi_2021.11.08-enkeltsider300dpi-1.pdf

Riksantikvaren. (2022). *Rammeverk for bevaringsstrategier: Riksantikvarens forslag til Klima- og miljødepartementet*. <https://riksantikvaren.no/content/uploads/2023/01/Rammeverk-for-bevaringsstrategier-201222.pdf>

Riksantikvaren. (2024a). *Riksantikvarens Håndverksstrategi*. https://riksantikvaren.no/content/uploads/2025/01/Riksantikvarens_Handverksstrategi_Digital.pdf

Riksantikvaren (2024b, 30. januar). *Søk fagskolestudiet «Bygningsvern»*. Hentet 27. januar 2025. <https://riksantikvaren.no/sok-fagskolestudiet-bygningsvern/>